

BARBORA VANICKÁ

DVERE V KÚTE SVETA

IKAR

BARBORA VANICKÁ

DVERE V KÚTE SVĚTA

IKAR

Text © 2019 by Barbora Vanická
Illustrations © Barbora Brandysová
Cover design © 2019 by Barbara Baloghová
Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

Redigovala Barbora Kráľová.
Korigovala Martina Korbová.
Obálku s použitím ilustrácie Barbory Brandysovej
navrhla Barbara Baloghová.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2019
ako svoju 1515. publikáciu v elektronickej podobe.
Prvé vydanie.
Sadzba a zalomenie do strán PRO 2, a. s., Bratislava.

ISBN 978-80-551-7056-5

*Adamovi, ktorý mi otvoril dvere
do novej krajiny.*

*Všetkým Adamom a Evám,
ktorí to spravili pre niekoho iného.*

V dávno zabudnutej časti mesta stáli dvere. Špinavé a zaprášené. Boli koncom úzkej slepej uličky medzi dvoma domami, ktoré sa nechceli deliť o stenu. Už dávno nevedeli, kam vedú, čo rozdeľujú, či skôr čo spájajú. Panovala okolo nich tma, ktorá sa ľahko pomýli s ničotou... a naozaj, aj dvere si mysleli, že sú len kusom dreva, bez zmyslu a účelu, že sú len časťou múra, a to, že boli dvere, bol iba dávny sen.

A nebyť toho zemetrasenia, možno by si to mysleli navždy. Už dlhšie cítili z opačnej strany otrasy, ale dnes ich naozaj zasiahlo. Z vysokého stropu padali balvany veľké ako nákovy a jeden ich trafil.

Dvere zastonali. Staré vysušené drevo zavrzgalo. Vary naozaj zavrzgalo? Ešte pred chvíľou boli predsa len tehlovým múrom... Nadýchli sa a opatrne otvorili oči. Okolo nich bola stále tma, no v diaľke presvital pás svetla a v ňom sa víril prach. Osvetľoval roztrúsené kamene a zrazu ožiaril vysokú postavu. Blížila sa k nim dlhými krokmi a zastala priamo pred nimi.

„To nemôže byť pravda,“ šepala takmer nečujne a po-

ložila na ne ruku. Teplo jej dotyku ich zasiahlo ako blesk. Bolo zvláštne známe – pripomínalo závan vetra a strom... ach, strom!

Áno, už si boli takmer isté. Sú dvere. Majú svoj účel. Môžu sa otvárať a zatvárať. No zatvorené už boli tak dlho...

Cvakli kľučkou a s obrovskou námahou otočili pántmi. Kov prehýzla hrdza, ale na tom teraz nezáležalo. Kúsok po kúsku tlačili na zapadnuté hrany, staré dosky praskali, dvere škripali v kovových spojoch, až sa s hlasným vrzgotom pootvorili.

Stáli v dávno zabudnutej časti mesta, ale už neboli zabudnuté. Keby sa niekto pozorne zaďíval, rozoznal by zhrdzavenú kľučku na hrdých starých dverách, ktoré si spomenuli. Zájdenú mosadznú tabuľku na ich čele odkryla opadaná špina.

Stálo na nej: Dolný kút.

OBYČAJNÝ DEŇ

Presne jednu minútu a sedemnášť sekúnd hypnotizoval Adam Tál sekundovú ručičku na hodinách nad tabuľou. Zdalo sa, že každý úder naschvál odďaľujú.

Spomalia furt na matike, pomyslel si a vzdychol. Prebehol očami po tabuli s dlhým príkladom a zaškúľil na dvere.

Kiežby som ich vedel otvoriť pohľadom, prebehlo mu myslou a zaostril na kľučku. *Tik-tak, tik-tak*, vysmievali sa mu hodinky, ale Adam si ich nevšimal. Prižmúril oči. Teraz sa to musí podariť. Čosi ticho cvaklo. Vtom doňho drgol Filip.

„Psst,“ sykol, „Algebra pozerá.“

Adamov pohľad sa stretol s röntgenovými očami vyziabnutej učiteľky. Hranaté okuliare, vychudnutá postava a geometricky presný účes pripomínajúci helmu boli stelesnením matematiky. Stála s rukami vbok, špičaté lakte v pravých uhloch, pery zomknuté do pevnej priamky, chýbalo len označiť body A a B. Nikto jej nepovedal inak ako Algebra.

„Tál, aký je výsledok príkladu na tabuli?“ zaškreča-

la. V takýchto chvíľach mu neuveriteľne pripomínala supa.

Stačil mu jediný pohľad na tabuľu, aby vedel, že nemá šancu. Dlhochýzný príklad sa ledva vošiel na čiernu plochu a polovici symbolov ani nerozumel. Nenápadne mrkol do Filipovho zošita. Občas sa hodí, že váš jediný kamarát je matematický génius.

„Iks sa rovná 24,“ vyhlásil víťazoslávne.

Algebra stiahla obrvy. „Správne,“ kývla dlhým supím krkom. Odvrátila sa od neho a pozrela do triedy.

„Kto vie, ako Adam vyrátal príklad?“ opýtala sa.

Filip zdvihol ruku. Samozrejme, kto iný? Matematiku skrátka miloval.

Adam si znova vzdychol. Vedel, že dvere pohľadom neotvorí, ale aj tak sa mu na sekundu zdalo, že...

„Hej, Adam,“ ozvalo sa za ním šeptom, „volá ťa segra.“

Adam sa obzrel. Jeho sestra Eva sedela o tri lavice ďalej a nenápadne mu kývala. Boli dvojčatá a tohto roku sa konečne prestávali na seba podobať.

Adam sa v poslednom čase dosť vytiahol, takže teraz bol od nej hádam aj o hlavu vyšší, a hoci mali obidvaja rovnaké vlnité vlasy, Evine boli podstatne dlhšie a zopnuté do chvosta. Podobné mali aj oči, no kým Evine priateľsky svietili, Adamove málokto videl, lebo obvykle hľadeli do zeme. No ak ste mali šťastie, pozreli na vás hlboké, skúmavo prižmúrené oči, čo pripomínali bubľajúcu horúcu čokoládu. Vonkoncom sa nehodili k dvanásťročnému chlapcovi.

Eva bola najpopulárnejšia v triede a ostatné dievčatá na ňu a jej kamošky ukrutne žiarlili. Adam nechápal

prečo, jemu sa zdali všetky úplne rovnaké. Večne si niečo šepkali a vymýšľali somariny. Chodili všade v hlúčkoch, podchvíľou sa na niečom chichotali a večne sa hádali, takže už načisto stratil prehľad, ktorá sa s ktorou kamaráti a ktoré sú v nemilosti. Pravdupovediac, Evu trochu aj obdivoval za to, že sa vo svojom krdli dokáže orientovať.

Ibaže Eva to s ľuďmi vedela. Dokonca všetkých presvedčila, že zbierať kamene, čo bola jej vášeň, je neuveriteľne zaujímavé. Adam nechápal, ako sa jej to podarilo, ale odkedy mala na biológii referát o nerastoch (počas ktorého Adam zadriemal), každý v triede sa tváril, že ich neskutočne zaujíma zloženie žuly a štiepenie bridlice. Čiastočne jej úspech pripisoval tomu, že oni, na rozdiel od neho, nemuseli v jednom kuse zakopávať o šutre, čo naznášala domov.

Niežeby na Adamovom názore záležalo. On patril do skupiny neviditeľných. Keby nemal dvojča, bol by len „ten chudý, čo je vždy ticho“. Aj Filip sa s ním skamarátil iba preto, lebo sa ho Adam v slabej chvíli opýtal na matematiku, nuž si myslel, že hádam obaja majú spoločnú lásku k tomuto predmetu. Adam ho len jednoducho nevyviedol z omylu.

Eva teraz naňho mávala cez celú triedu a ústami naznačovala: „Dnes-ka po-o-be-de von-ku. Poď s na-mi.“

Adam jej strnulo prikývol, no len čo sa obrátil späť k tabuli, prevrátil oči. Eva tvrdila, že Adam sa musí viac „socializovať“, ale on skutočne nechápal prečo. Je pravda, že sa veľmi nekamarátil ani s chalanmi v triede, teda okrem Filipa, ale vôbec mu to neprekážalo.

Bol rád sám. Lenže nikto mu to neveril, a tak si zvykol o tom nerozprávať. No bola to pravda. Väčšinou išiel von s Evou a jej krdľom, ale potom sa vytratil v niektorej z uličiek, ktorých bolo v ich meste plno, vytiahol starý fotoaparát a zmizol za objektívom. Dostal ho kedysi dávno od uja. Teda, dostal... skôr ho zachránil pred krutým osudom, lebo ujo ho chcel vyhodiť. Vtedy ani nevedel, prečo si ho vzal, ale za tie roky mu tak prirástol k srdcu, že teraz si bez neho už nevedel predstaviť život. Páčilo sa mu sledovať svet cez hľadáčik, cvakať spúšťou a vidieť staré veci vždy inak. V jednej zaprášenej uličke našiel prastarý obchod, kde sa ešte dali kúpiť filmy. Starý okuliarnatý predavač mu stále hovoril, že mu ich aj vyvolá, ale Adam nechcel. Nemyslel si, že by jeho fotky za niečo stáli.

Tento deň bol ako všetky pred ním. Eva ho naháňala, že budú meškať, on zbehol dolu schodmi, vyšli na námestie a tam sa stretli s Evinými kamoškami. Ako vždy. Adam sa im ledva pozdravil, a len čo sa rozhovorili, slová sa mu zliali do jednoliatej masy obvyklého šumu mesta a uletel do svojho sveta.

Trochu si upravil ťažkú tašku na pleci a obzrel sa. Slnko svietilo, odrážalo sa od špinavých okien a pripekalo im na hlavy. Keď prechádzali okolo uličky, akých bolo v meste milión, niečo ho zastavilo. Starý pútač nad opusteným obchodom sa kýval zboka nabok a hlasno vrzgal. Zastal. Bolo horúco a vzduch visel vo vzduchu, ani sa nepohol... Čo potom rozhýbalo tú tabuľu?

„Adam, čo sa deje?“ vynoril sa zo šumu Evin hlas.

„Ale nič... hneď vás dobehnem,“ povedal Adam a vošiel do uličky.

ZA DVERE

Muselo to byť hrubými múrmi starých domov, že všetko stíchlo, akoby sa ulica okolo neho zavrela. Autá, škripot dverí, krik detí, nekonečný prúd dievčenských hlasov, všetko ustalo. Jeho kroky sa ozývali v prázdnom priestore a pod nohami sa mu dvíhali obláčiky prachu. Kdesi v diaľke počul, ako ho volá Eva, ale rozhodol sa to ignorovať. Ako to, že si túto uličku nikdy predtým nevšimol?

Z tašky vytiahol starý fotoaparát a odkryl objektív. Toto bolo presne jeho miesto. Žiadni ľudia, ktorí by sa pýtali, čo robí a prečo. Zopár lúčov svetla, línie domov a tieň. Prižmúril ľavé oko a svet okolo neho sa zmenil na úzky výrez šošovky.

V takýchto chvíľach preňho čas prestal existovať. Fotil a fotil a obvykle sa spamätal, až keď bola taká tma, že cez hľadáčik nevidel vôbec nič. Posledné fotky z jeho potuliek boli určite len čiernočierne obrázky. Aspoň predpokladal, že by boli, keby ich niekedy dal vyvolať.

Aj teraz zložil foťák pred očí, až keď už nerozoznal obrysy domu pred sebou.

„Okej, ide sa domov,“ povzdychol si a otočil sa na cestu späť.

Lenže keď stavali staré uličky, nemysleli na to, že sa v nich raz budú strácať dvanásťroční chlapci. Trochu sa rozhlíadol okolo seba, ale pokrútené uličky vôbec nespoznával.

Ešte sa nebál. Často sa pri svojich túlačkách dostal do neznámych častí mesta. Vedel, že skôr či neskôr dôjde na ulicu, ktorú bude poznať.

Až keď sa zotmelo natoľko, že nevidel ani na krok, a pouličné lampy sa nezapli, začalo mu srdce búšiť rýchlejšie. Predĺžil krok. Nie je predsa možné, aby vo vlastnom meste nepoznal tak veľa ulíc...

Keď niečo za ním zašramotilo, nervy mu vypovedali službu. Spravil vo vzduchu nemotornú piruetu, stratil rovnováhu a plecóm narazil do steny domu. Zatackal sa, rukou nahmatal roh ulice a rýchlo zabočil. Prudko dýchal, ruky sa mu nepříjemne potili. Batoh si pritisol bližšie k telu. Z ulice zreteľne počul neisté kroky a vtedy úplne stratil hlavu. Rozbehol sa kadeľahšie. Keď si myslel, že sa mu podarilo ujsť, zastavil ho múr. Bol v slepej ulici.

„No super,“ zamrmlal a od bezmocnosti kopol do steny. Ozval sa hlasný úder, v tichu zvučal ako gong. A to práve vo chvíli, keď by bol najradšej neviditeľný... pritlačil sa k stene a zacítil drevené okraje. V stene boli dvere. A boli mierne odchyľené...

Zavrzgali, keď do nich zatlačil a vošiel do tmy.

Vzápätí sa mu roztriasla zem pod nohami. Vtom okolo neho začali padať kamene a do nosa mu udrela

zemitá vôňa. Tak-tak sa stihol stočiť do kľbka a tuho zavrieť oči.

Netušil, ako dlho zemetrasenie trvalo, ale prestalo tak náhle, ako sa začalo. Všetko okolo stíchlo, ale on sa nedokázal pohnúť. Musel sa veľmi premáhať, aby sa nakoniec posadil a otvoril oči. Bola tam taká tma, že si nebol istý, či neoslepol. Len hmatom rozoznal chladnú hlinu pod nohami, a keď šmátral trochu ďalej, narazil na steny. Tiež boli z hlíny. Bolo to, akoby dopadol do nejakého podzemného tunela. No dvere boli na úrovni zeme, tak ako potom mohol byť v tuneli...

Zrazu sa pred ním zjavilo jasné svetlo, také jasné, až musel zavrieť oči. Vedľa neho sa niečo hýbalo, zdalo sa, že je to nejaký vták, o dušu štebotal. *Odkedy žijú vtáky v tuneloch?* prebehlo mu myslou, keď sa ho niečo dotklo v strede čela. Telom mu preletel šok. Vyskočil, už druhýkrát ten večer, a len zázrakom zase nespadol.

„Ahoj,“ ozval sa veselý hlas.

„Au,“ zastonal Adam a pošúchal si temeno. Pri druhom výskoku sa udrel o strop tunela. Opatrne otvoril oči, ale okolo neho sa tak víril prach, že videl len nejasné svetlé obrysy.

„Och, udrel si sa?“ ozval sa ten hlas znova a jeho ruky sa niečo dotklo. Strhol sa, no bolo to len malé dievčatko. V ruke držalo lampáš a upieralo naňho veľké jantárové oči. Adam párkrát zažmurkal. Asi si musel poriadne udrieť hlavu, keď sa mu zdá, že dievčinka má zelené vlasy...

„Možno to s ním nefungovalo,“ ozvalo sa z druhej strany a vtedy si Adam všimol chlapca. Bol rovnako veľ-

ký, teda skôr malý, ako dievča a pomedzi kučery mu vykúkali lieskové oriešky. *Oriešky?*

„Prestaň. Určite to fungovalo,“ zagánilo zelenovlasé dievčatko na chlapca a stále sa na Adama usmievalo.

„Čo fungovalo?“ opýtal sa Adam.

Deti nadšene zvýskli a spustili príval otázok. Ako sa voláš? Si človek? Máš nejakú schop... určite má, veď je jeden z *nich*...

„Ehm,“ vyšlo z Adama. Netušil, čo povedať, a začali sa mu strašne potíť dlane. *Niekde by tu mali byť dvere, nie?*

„Och, prepáč, ty sa pýtaj prvý,“ vyhrkla zelenovláska.

„Ja... neviete, kde sú dvere?“ vysúkal zo seba napokon Adam.

„Och, asi myslíš Dolný kút, však? Tak ten už sa znova zavrel. Vieš, keď niekto prejde Kútom, tak...“

„Čože?“ prerušil úplne zmätený Adam príval slov.

Deťom klesli úsmevy a vážne sa na seba pozreli.

„Asi by si mal vedieť, že si sa dostal do,“ dievčatko sa k nemu nahlo a zašepkalo, „do Stromorohu.“

Hľadeli naňho tými obrovskými očami, akoby to všetko vysvetľovalo.

Adam si prehrabol vlasy a prstami narazil na boľavú hrču. „Musel som sa poriadne udrieť,“ zamrmal.

„Musíme ísť,“ povedal zrazu chlapec a chytil Adama za ruku. „Rýchlo!“

„Čože? A kam?“ opýtal sa Adam, ale chlapec ho bez vysvetlenia ťahal cez sutiny.

Adam veľmi rýchlo pochopil, prečo majú tak napohnáho. Steny okolo nich sa rozochveli a v diaľke sa ozvalo dunenie. Radšej sa nehádal. Prehodil si batoh cez ple-

ce, chytil za ruku dievčatko, ktoré pevne zovrelo svietiaci lampáš, a rozutekali sa. Chlapec ich viedol – zjavne poznal cestu, lebo prešli mnohými križovatkami a ani na jednej z nich nezastal.

„Už je to blízko,“ obrátil sa k Adamovi, „už len jedna zákruta a sme tam.“

„Kde tam?“ opýtal sa Adam, keď vyšli na široké priestranstvo.

V matnom svetle rozoznal obrysy štvorcových domčekov. Medzi nimi bola široká ulica, ktorej stredom sa tiahla prasklina.

„Utekajte!“ ozval sa za nimi jasný hlas a z tmy vybehla vysoká štíhla postava. Schmatla deti a dlhými skokmi mierila k domom. Adam sa obzrel a videl, ako sa tunel, ktorým prišli, zrútil. Na otázky nebol čas.

Keď ich dobehol, stáli na jedinom neporušenom kúsku zeme medzi puklinami. Vysoká bytosť kľáčala, dlane mala položené na zemi a niečo nezrozumiteľne drmolila. Deti stáli vedľa nej. Dievčatko si všimlo Adama a kývlo mu.

„Pod' sem,“ naznačilo perami.

Adam prekročil rozpukanú zem na najužšom mieste a zastal priamo pred dľaňami neznámej osoby. Dlhé vlasy jej splývali v tenučkých vrkôčikoch a zakrývali jej tvár. Zdalo sa, že si ho nevšimla.

„Musíš jej pomôcť,“ povedalo dievčatko, „sama to nedokáže zastaviť.“

Adam na ňu vyvalil oči. *Ako by jej mohol pomôcť?* V nemom úžase pokrútil hlavou.

Vtedy spod ženíných rúk vystrelila žiara a vytvorila sieť svetla. Siahala až k okrajom puklín.

„Vau!“ vykrikol Adam a pokúsil sa vyhnúť žiarivým nitkám pod svojimi nohami.

„Prosím,“ zaľahalo dievčatko Adama za okraj trička. Vyzeralo tak nešťastne, že si nechotne kľakol vedľa neznámej.

„Môžem... ehm... môžem vám nejako pomôcť?“ opýtal sa.

Ani neotvorila oči, len nebadane prikývla. „Polož svoje dlane na moje,“ nakázala mu. Bolo to horšie, ako očakával, ale dievčatko naňho hľadelo s takou dôverou, že pomaly natiahol ruky. Cítil sa strašne trápne, ale keď sa jej dotkol, svetelná sieť sa pod nimi rozrástla, až pokryla celé námestie.

„Vau!“ vykrikol Adam druhýkrát a odtiahol dlane. Svetlo pohaslo.

„Nepúšťaj ju!“ zhrozili sa deti naraz a Adam ich ihneď poslúchol. Sieť sa zase rozťahla. Zlaté žilky svetla jemne pulzovali, otrasy boli čoraz slabšie, až sa pukliny okolo nich s rachotom zavreli. Rýchlo odtiahol ruky. Žena pred ním si sadla a odhrnula si vlasy z tváre.

„Na chvíľu by sme si mali oddýchnuť,“ povedala, akoby upokojuvanie zemetrasenia bolo niečo, čo robí bežne. Usmiala sa na Adama a natiahla ruku.

„Ďakujem za pomoc. Ja som Ymayna.“

Adam nevedel, čo povedať. Díval sa na jej úzku tvár, no napätie sa v ňom hromadilo pridlho.

„Kde... čo... čo sa to, dokelu, deje?!“ vykrikol nakoniec.

EVA

Eva sedela na posteli už od piatej. Zobudili ju prvé Elúče slnka a viac nezaspala. Adam sa včera vytratil v nejakej tmavej uličke, a keď naňho volala, úplne ju ignoroval. Vedela, že nechce s nimi chodiť von, ale keď mama jej nakázala, aby mu pomohla nájsť si kamarátov...

Jednostaj sa kamsi vytrácal. Pravdupovediac, vždy sa ho chcela opýtať, kam ide, ale zakaždým zmizol tak nepozorovane, že nemala príležitosť. Lenže včera prvýkrát odišiel tak, že si to všimla. A hoci sa k nim obvykle pripojil, predtým ako došla domov, dnes to tak nebolo. Prišla domov sama a rodičom Adama radšej nespomenula. Keby zistili, že sa po meste túla sám, mal by zarcha do konca života. A ona pravdepodobne tiež.

Nespomenula ho, ani keď šla spať, hoci jej neprišiel dať dobrú noc (to síce nikdy nerobil, ale keďže ho kryla celý deň, dúfala, že spraví výnimku). Mama sa naňho nepýtala, nuž si Eva myslela, že určite prišiel domov. No nebolo fér, že sa ani neukázal. Predsa ho celý čas kryla, to by si mohol aspoň trochu vážiť.

Nevedela prečo, ale mala taký zvláštny pocit v žalúdku, akoby zabudla na niečo dôležité. Nie a nie sa toho pocitu zbaviť. Netušila, čím to je, ale bola si istá, že ide o Adama. Koniec koncov, bol to jej brat, navyše dvojča. Možno bol divný a iný ako bratia jej kamarátok, ale aj tak. Trochu ju hrýzlo svedomie za to, že sa ho nikdy neopýtala, čo robí celé popoludnia.

Kým vyšlo slnko, mala v hlave jasný plán.

Konečne zistí, kam to Adam stále chodí.

A potom mu riadne vytmaví, že včera neprišiel s ňou.

No Adam sa neukázal ani na raňajky.

„Mami, kde je Adam?“ vyzvedala sa čo najnenápadnejšie. Stále tu bola možnosť domáceho väzenia.

„Kto?“ spýtala sa mama a trochu stiahla obočie.

Evina lyžička s kašou zastala v polovici cesty. „Akože kto? Adam, môj brat.“

„Ozaj,“ vykukol oco spoza novín, „kde je Adam?“

„Zaklopem mu na dvere,“ povedala mama a odišla.

O chvíľu sa vrátila a začala krájať zeleninu na obed.

„No?“ zavrčala Eva. Nezniesla, keď ju niekto naťahoval.

„Dávaj si pozor na tón, mladá dáma,“ pozrela na ňu prísne mama.

„Tak kde je?“

Mrkva sa pod maminým nožom zmenila na kôpku úhľadných kociek. „Kto?“ opýtala sa mama.

Eve už dochádzala trpezlivosť. „No Adam predsa!“

„Eva! Ako sa to rozprávaš s mamou?“

„Hhrrrgh!“ Eva prevrátila oči, schmatla tašku a vybehla z kuchyne. Klasika. Čo si nespraví sama...